

Ärende: Asia VN/4219/2023

Lausuntopyyntö peruspankkipalveluja ja luottolaitoslainsäädäntöä koskevasta arviomuistiosta

1. Peruspankkipalvelut

Kommenttinne peruspankkipalveluita koskeviin arviomuistion havaintoihin ja toimenpide-ehdotuksiin (arviomuistion luku 2)? Voitte tässä yhteydessä tuoda esille myös arvioitanne eri toimenpidevaihtoehtojen vaikutuksista.

SAMS är en intresseorganisation som arbetar för de finlandssvenska riksomfattande funktionshinderorganisationerna. Våra medlemsorganisationer är FDUV, Funktionsrätt med ansvar, Förbundet Finlandssvenska Synskadade, Psykosociala förbundet samt Svenska hörsselförbundet.

Trots finansministeriets utvärdering av banktjänsterna och kreditinstitutslagstiftningen som gjordes 2023 ser vi fortfarande bland vår målgrupp, svenskspråkiga personer med funktionsnedsättning, brister i beviljandet av grundläggande banktjänster. Det främsta problemet är beviljandet av bankkoder för de personer som behöver hjälp med användandet av dem där bankernas praxis varierar stort trots att rätten till grundläggande banktjänster tryggades i kreditinstitutslagen 2017. Rätten till grundläggande banktjänster finns inskriven i kreditinstitutslagens (610/2014) 15 kap, 6-6 b§. I den stadgas att en inlåningsbank på ett jämlikt och icke-diskriminerande sätt ska tillhandahålla betalkonton, betaltjänster och elektroniska identifieringstjänster för den som är lagligen bosatt i en EES-stat. Dessa bestämmelser om grundläggande banktjänster är en implementering av EU:s direktiv 2014/92/EU om betalkonto med grundläggande funktioner. Dessutom har Finland i sin implementering av direktivet inkluderat rätten till stark autentisering i definitionen av grundläggande banktjänster: Kreditinstitutslagen 15 kap 6 a§: ”Om en inlåningsbank tillhandahåller sina övriga kunder tjänster för stark elektronisk autentisering ska den tillhandahålla sådana tjänster också för kunder som har betalkonton med grundläggande funktioner.”

I förarbetena (RP/123/2016 rd) nämns att bankerna, för att förverkliga denna rätt, vid behov ska anpassa sina tjänster och säkerställa att de fungerar också med hjälpmedel. Sådana lämpliga anpassningsformer som nämns i förarbetena är tillhandahållande av handlingar med punktskrift, elektroniska koder, fingeravtrycksidentifiering eller tillåtelse att anlita en personlig assistent. Dessa anpassningsformer är uttryck för de rimliga anpassningar de är skyldiga att göra i enlighet med

diskrimineringslagens 15§. Trots att rätten att få hjälp med användningen av bankkoder finns inskriven i förarbetena till kreditinstitutslagen ser vi i praktiken stora problem med bankernas beviljande av grundläggande banktjänster till dessa personer. Banker tenderar att hänvisa till annan lagstiftning, exempelvis lagen om stark autentisering och betrodda elektroniska tjänster 23§ (7.8.2009/617) där det föreskrivs att bankkoder är personliga och inte får överlåtas till någon annan eller lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism 3 kap (28.6.2017/444) som föreskriver stark kundkontroll och identifiering.

Stark autentisering är idag en förutsättning för delaktighet i samhället. Att de personer som behöver hjälp med användandet av banktjänster förvägras denna rätt strider inte bara mot nationell lagstiftning utan även mot artikel 12 i FN:s funktionshinderkonvention där det stadgas att konventionsstaterna ska vidta ändamålsenliga åtgärder för att erbjuda personer med funktionsnedsättning tillgång till det stöd de kan behöva för att utöva sin rättskapacitet. För att utöva sin rättskapacitet krävs idag i praktiken stark autentisering. Även om stark autentisering inkluderats i grundläggande banktjänster i kreditinstitutslagen 2017, i syfte att möjliggöra beviljandet av dessa tjänster till alla på ett likvärdigt sätt, har detta inte skett i praktiken. Därför borde rätten att använda en personlig assistent vid användandet av grundläggande banktjänster, som finns i förarbetena till kreditinstitutslagen, uttryckligen inkluderas i lagtexten för att på så sätt säkerställa enhetlig praxis och icke-diskriminering av dessa personer.

SAMS understöder förslaget att bestämmelserna om kundkontroll i lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism inte ska betraktas som oöverstigliga då grundläggande banktjänster erbjuds.

Vi vill också fästa vikt vid tillgänglighetsaspekten vad beträffar grundläggande banktjänster. Verktygen som används för autentisering behöver vara tillgängliga för personer med funktionsnedsättning. Trots att elektronisk identifiering är ett steg i rätt riktning från papperskoder, som huvudsak är otillgängliga för en stor del av målgruppen, behöver de elektroniska autentiseringsverktygen vara sådana att de kan användas med hjälp av olika hjälpmedel, så som förstoring och talsyntes.

Ett förslag för underlättandet av användningen av banktjänster för personer med funktionsnedsättning är lanseringen av demoversioner som skulle kunna användas i syfte att ge personer med funktionsnedsättning möjlighet att prova använda banktjänster. Dessa demoversioner kunde användas vid rehabiliteringsutbildningar för personer som behöver få lära sig hur man använder hjälpmedel i samband med autentisering. Det skulle vara ändamålsenligt att kunna öva i en demoversion med olika hjälpmedel tillsammans med exempelvis en rehabiliteringskoordinator utan att för den delen röja sekretessen kring bankuppgifter.

2. Käteisen saatavuus ja käytettävyyys

Kommenttinne käteisen saatavuutta ja käytettävyyttä koskeviin arviomuistion havaintoihin ja toimenpide-ehdotuksiin (arviomuistion luku 3)?

-

3. Asiakkaansuoja- ja menettelytapasääntely: hyvä pankkitapa ja sopimusehtosääntely

Kommenttinne hyvää pankkitapaa ja sopimusehtosääntelyä koskeviin arviomuistion havaintoihin ja toimenpide-ehdotuksiin (arviomuistion luku 4)? Voitte tässä yhteydessä tuoda esille myös arvioitanne eri toimenpidevaihtoehtojen vaikutuksista.

-

4. Luottolaitosten toimintaa ja riskienhallintaa koskeva sääntely

Kommenttinne luottolaitosten toimintaa ja riskienhallintaa koskeviin arviomuistion havaintoihin ja toimenpide-ehdotuksiin (arviomuistion luku 5)? Voitte tässä yhteydessä tuoda esille myös arvioitanne eri toimenpidevaihtoehtojen vaikutuksista.

-

5. Talletuspankkien yhteenliittymät

Kommenttinne talletuspankkien yhteenliittymälainsäädäntöä koskeviin arviomuistion havaintoihin ja toimenpide-ehdotuksiin (arviomuistion luku 6)? Voitte tässä yhteydessä tuoda esille myös arvioitanne eri toimenpidevaihtoehtojen vaikutuksista.

-

6. Luottolaitosten yhteisölait

Kommenttinne luottolaitosten yhteisölainsäädäntöä koskeviin arviomuistion havaintoihin ja toimenpide-ehdotuksiin (arviomuistion luku 7)? Voitte tässä yhteydessä tuoda esille myös arvioitanne eri toimenpidevaihtoehtojen vaikutuksista.

-

7. Muut havainnot ja huomiot

Voitte tässä yhteydessä tuoda esille muita kuin edellä mainittuihin teemoihin liittyviä havaintoja ja huomioita arviomuistioon liittyen.

-

Rehn Dennis

